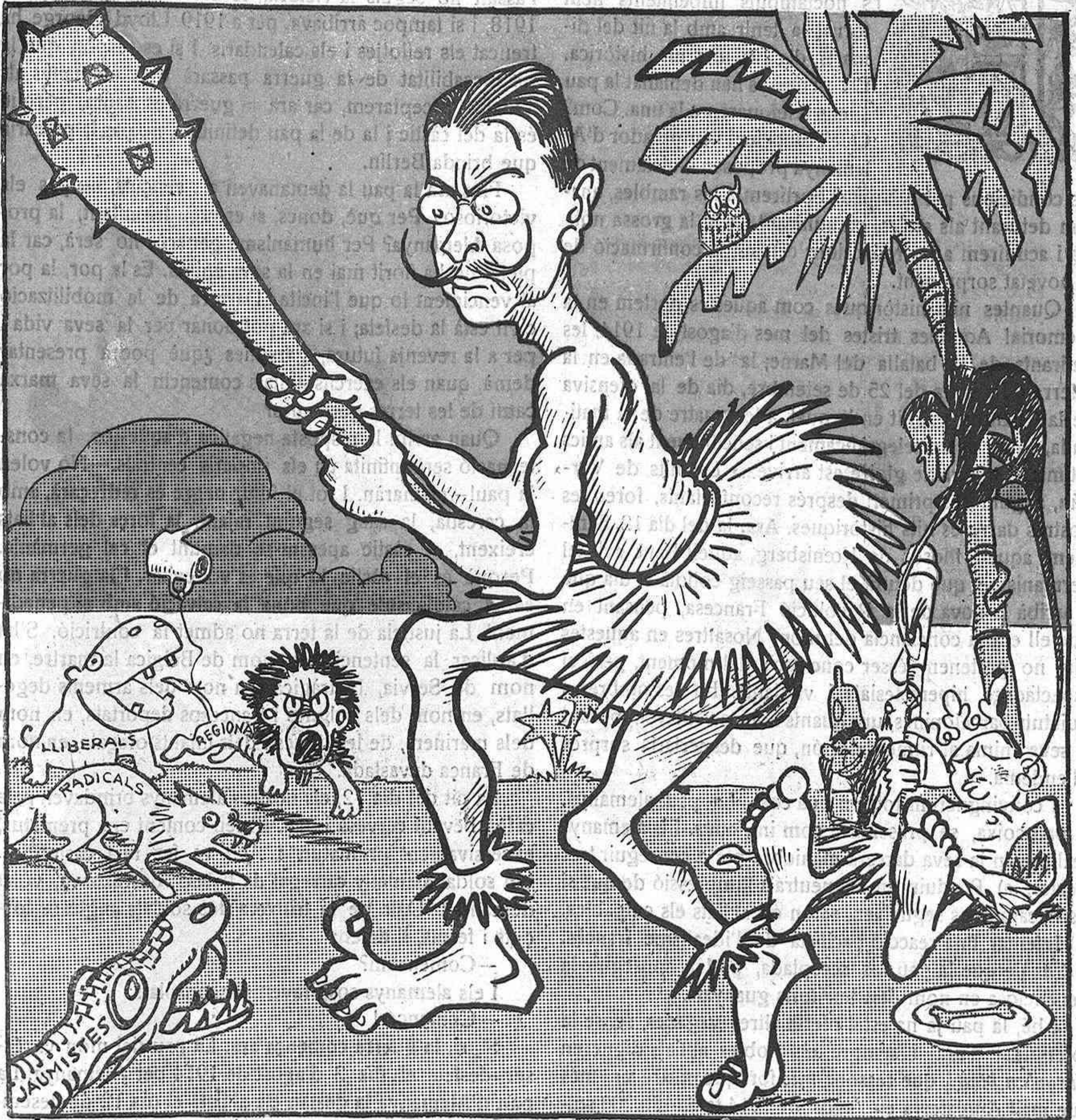

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

NÚM. 1981 — Anv XXXVIII
BARCELONA 15 DE DESEMBRE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims — Atrassats: 20

DRAMES DEL DESERT

La defensa del senyor batlle

CRÒNICA

LA PAU D'ELLS

LS noctàmbuls impenitents hem tornat a tenir amb la nit del dimarts, dia 12, una nit històrica. Els alemanys han demanat la pau — ens telefonaren a la una. Com? Que'l canceller i l'emperador d'Alemanya proposen l'iniciament de

les condicions per a la pau? Sortirem a les rambles, anarem deturant als amics, comunicant-los-hi la grossa notícia i acudirem a les redaccions cercant la confirmació de la novetat sorprenent.

Quantes nits històriques com aquestes portem en la memòria! Aquelles tristes del mes d'agost de 1914; les delirants de la batalla del Marne; la de l'entrada en la guerra d'Itàlia; la del 25 de setembre, dia de la ofensiva de la Champagne, nit en la qual, a les quatre de la matinada, anunciàvem telegràficament i sencillament als amics íntims: «Le jour de gloire est arrivé...» Les nits de Verdún, angunioses primer, després reconfortants, foren les nostres darreres nits històriques. Ara, la del dia 12. Semblem aquell filòsof de Koenisberg, aquell Kant, avi del germanisme, que deturà el seu passeig cotidià el dia que li arribà la nova de la Revolució Francesa, pensant en que ell era la consciència del món. Nosaltres en aquestes nits no pretenem ésser consciència del moment, però sí espectadors hiperestèsials i vigilants. En les ombres i quietuts barcelonines, uns quants homes vetllaven, posant la seva ànima al ritme del món, que despertaria sorprès a l'endemà.

I convinguerem tots en una cosa. La pau alemanya, la pau coixa, se presentava com iniciativa. Els alemanys realitzaven la seva darrera maniobra per a aconseguir tres efectes: a) Produir en els neutrals l'impressió de que si les hecatombes segueixen, seràn els aliats els culpables. b.) Intentar una reacció pacifista de l'idealisme francès. c) Cas de que la pau fos acceptada, poder aconseguir-la beneficiosa en nom dels territoris guanyats.

I bé, la pau ja ha estat oferta altres vegades, sense la solemnitat d'ara, i sempre els pobles aliats digueren *!jusqu'au bout!*, que ressona més fort que nostre ¡ara més que mai! Anglaterra en l'agost de 1914 tenia 180.000 soldats; disposa ara de 4.000.000; França estava desprevinuda i avui es redressa plena de ferro i amb el plomall

de l'Enric IV. Rússia, que no ha mobilitzat més que a un home entre vuit, crida un milió i mig de soldats més. I Itàlia, que contempla des del Carso la terra promesa, ¿abandonaria amb tots els seus exèrcits intactes el seu somni nacional, l'integració definitiva de la patria? Alemanya, per a intimidar, decretà la mobilització civil, i el triumvirat de la guerra implacable es formà desseguida. Lloyd George, Trepoff i En Briand, valien més que'ls remats disciplinats d'Alemanya. Que aquesta trepitja territoris enemics? Bé, i què? El seu descens comença. En les seves cartes ja no podrà posar més trumfos. En la primavera de 1917 els aliats donarien l'assalt, i si a l'assalt no seguís la victòria, es decretaria aquesta per a 1918, i si tampoc arribava, per a 1919. Lloyd George ha trencat els rellotjes i els calendaris. I si es respon que la responsabilitat de la guerra passarà dels alemanys als aliats, l'acceptarem, car ara la guerra és santa, perquè és la del càstic i la de la pau definitiva, no pas la precària que brinda Berlín.

Fins ara la pau la demanaven els vençuts, no pas els victoriosos. Per què, doncs, si es creu triomfant, la proposa Alemanya? Per humanisme generós no serà, car la pietat no ha florit mai en la seva ànima. És la por, la por al venciment lo que l'incita. Darrera de la mobilització civil està la desfeta; i si ara pot donar per la seva vida i per a la revenja futura, garanties ¿què podrà presentar demà, quan els exèrcits aliats comencin la seva marxa camí de les terres germanes?

Quan arribi la resposta negativa d'aquests, la consternació serà infinita en els imperis centrals.—No volen la pau!—clamaràn. I tot el futur negre es redreçarà, amb la carestia, la sang seguint rajant, la força dels aliats creixent, el càstic apesant-se damunt el cel germànic. Perquè és el càstic lo que es vol evitar. I la guerra no és el catolicisme que dona la salvació amb el penediment. La justícia de la terra no admet la contrició. S'ha d'aplicar la sentència, en nom de Bèlgica la martre, en nom de Servia, la tràgica, en nom dels armenis degollats, en nom dels belgues i francesos deportats, en nom dels mariners, de les dones i dels infants ofegats, en nom de França devastada.

La nit del dia 12, els nostres alemanys brindaven pels cafès, bevent cervesa i pau. El seu content era prematur, excessivament prematur. L'Apa va fer una caricatura. Un soldat alemany carregat de llorers, descansava, volia descansar. Dalt de la trinxera dos soldats anglesos forçuts i fermes, li deien:

—Comencem?

I els alemanys sospiraven desconsolats:

—Començar!

Si, si, la guerra comença ara. La pau del món va ésser desfeta el dia 2 d'agost de 1914 per Alemanya. La pau d'Alemanya la desfan els aliats el dia 12 de desembre de 1916.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

ELS MITJONS

La gotellada furiosa, imprevista, promogué una desbandada de vianants en el passeig.

Jo, amb l'intent de salvar el meu berret nou, vareig ficar-me en la primera botiga que se'm presentà al davant.

Era una botigueta menuda però molt fonda; venien roba blanca i gènere de punt, roba interior, quasi tot per a senyora, però jo, després de sacsejar-me l'americana i d'espolçar l'aigua del berret a la porta, vareig entrar decidit a comprar qualsevol cosa o a no comprar res, sols amb l'intent de passar temps fins que acabés de ploure.

Vareig assentar-me en una cadira, i, aviat, del darrera de un munt de capces de cartró sortí una senyora de certa edat, grassa, molt ben habillada, i amb un expressiu somriure als llavis va dir-me:

—Què vol, senyoret?... uns mitjons?... Ne tenim de molt bona classe...

—Si, senyora; uns mitjons—vaig respondre jo, per dir alguna cosa.

—Vingui, faci el favor; els mitjons els tenim al cap de vall, al fons de la botiga... Passi, si és servit.

Vareig deixar-me internar, per aquella senyora. Passàrem un corredor estret, amb taulell a banda i banda. De tant en tant, damunt del taulell s'hi veien unes capces obertes amb mitjons, de llana, de cotó, de seda, blancs, de color; i al darrera del taulell, corresponent a cada caps hi havia unes noies molt maques llegint noveles;

l'una era róssa, l'altra morena, l'altra alta, l'altra baixa, la altra tenia els ulls blaus, l'altra els tenia negres, i totes, invariablement, al passar jo pel séu davant alçaven el rostre, somreient amb picardia i em feien l'ullet...

La senyora que m'acompanyava, va deixar-me en aquell corredor tot dient:

—Veu?... és aquí. Tríi, tríi vostè mateix; són de primera qualitat!...

Jo vaig anar triant mitjons. A fóra encara plovia a bots i

a barrals. Era cas, doncs, de determinar se. Per fi vaig deturar-me davant de una xicoteta d'ulls verds, blanca com una mare-de-déu i seriosa, amb un aire trist, espiritual. Vareig fer preu; i tota resignada va alçar-se dient-me:

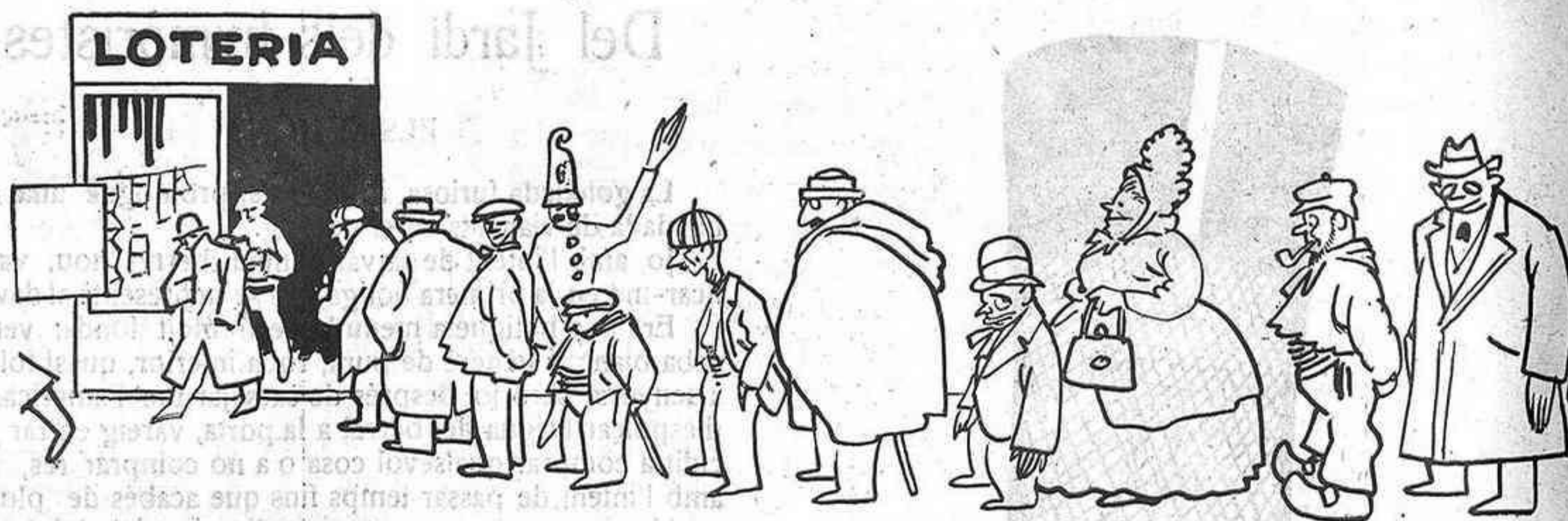
—Vol fer l'obsequi de passar al emprobador?...

Quan vareig sortir, la pluja ja havia parat.

Al veure'm, aquella senyora grassa i ben habillada, que devia ésser la mestreaça, va dir-me amb un mal intencionat somriure:

—Què vol dir casetes de Santa Llúcia?... Iglésietes!... I, si pot ésser, amb cementiriet!

—Què tal?... L'han servit bé, les noies?... Com li van els mitjons?...

Jo, alçant-me el coll del abric, li vaig respondre:

—Com un guant, senyora, com un guant!...

INDISCRET.

«Al campo don Nuño voy...»

Dos àngels, senyor, dos àngels, han estat a punt de oferir-nos la seva sang noble i brava, dos àngels rabaçuts i negres. Hem tremolat uns dies, però ara descansem de l'engunia passada.

UN DESPERAT

—Me'n vaig a les trinxeres!... Ara tal, que s'acosta la pau!...

Mireu si pogué ésser grossa la desgracia. En Marsillach, que és el primer àngel rabaçut i negre, envià an En Junoy, que és el segon àngel rabaçut i negre, un solt de *El Progreso*, en el qual s'injuriava al senador del regne, perquè aquest, segons el diari radical, havia aconsellat an En Gómez Carrillo, director de *El Liberal* de Madrid, prescindir dels serveis catalanòfobs d'En Marsillach. Aquest, enganxada al solt de *El Progreso*, posà la seva targeta. La targeta de *Don Juan Tenorio!*

En Junoy, més brau que mai, reptador com un mosqueter, envià una carta an En Marsillach, desmentint lo de *El Progreso* i adjuntant una lletra d'En Gómez Carrillo, en la que aquest deia que ni En Junoy era capaç de proposar semblants coses, ni ell home de tolerar-les. Però més valent que el Cid, En Junoy anunciava an En Marsillach que si no's podia resoldre amistosament l'incident, se posava a la seva disposició com a cavaller, «cuando quiera y como quiera».

En Marsillach, que ja hem quedat és un conill disfregat d'ogre, tendre com el pa de pecic, pare amantíssim, i ara, com a premi que Déu ofereix al seu anticatalanisme, rentista, medità i resolgué que En Junoy estava de broma. Posant mel en la seva ploma, per primera vegada en la seva vida, escrigué an En Junoy somrient, proposant-li fer beguda i no pas desafió.

En Marsillach perdonà el repte an En Junoy. I ho explicà:

—Ja veureu, per alguna cosa jo soc «El Maleta Indulgencias».

El pessimisme de l'Alomar

Quan els bons llegidors de *La Publicidad* llegien l'article de l'Alomar responent an En Baroja, els hi resplandia el rostre d'alegria davant d'aquella prosa magnífica i justa. Però a l'arribar a un incís, la cara del llegidor entusiasta s'allargà, i tornant a llegir bé, digué unes paraules en contra. L'incís deia: «La victoria d'Alemanya més probable de lo que els francòfils creuen...» Còm! L'Alomar dubtava? L'Alomar abans de que cantés el gall de França, negava la victoria? I sospirava: «Home de poca fè! Home de poca fè!»

El pessimisme de l'Alomar és una qüestió de lluita local. Per la Rambla de la capital dels vells federals passegan, a la nit, l'Alomar, En Carles Costa i En Dalí, el notari. Criden, gesticulen i, continuant la seva disputa de cada dia, passen pels carrers silenciosos de Figueres, fent arribar fins a les arcoves on els figuerencs reposen, ja

seva veu de serenos intel·lectuals. En Costa i En Dalí són francòfils optimistes; l'Alomar, francòfil pessimista. El que més crida és l'Alomar, acorralat pels raonaments i la fè dels seus amics.

Però l'Alomar fa un article. En el recó de la Fonda del Comerç de Figueres, se va formant l'article meravellós, i quan arriba la ratlla en que s'al·ludeix a la victoria, l'Alomar se detura, medita un minut, somriu, se decideix i enèrgicament escriu: «La victoria d'Alemanya més probable de lo que els francòfils creuen...» Els francòfils, és a dir, En Carles Costa i En Dalí, el notari.

L'Alomar, acabat l'article, se frega les mans content: —Quan *La Publicidad* arribi a Figueres, com s'enriarà En Dalí!

Aquell dia, pels carrers nocturns i solitaris, els bons figuerencs escoltaren uns crits estranys, de gent disputadora. I els crits duraren dues hores més que d'habitut.

El vaixell fantasma

La nostra gran premsa, ja hem quedat en que és una premsa humorística, però realment ne fa massa de broma. *La Vanguardia*, que és el pitjor diari de Barcelona, deia el dimecres: «Hoy llega el gran dramaturgo belga Mauricio Maeterlinck.» Efectivament. En Maeterlinck tenia d'arribar el dijous, si la seva conferencia no hagués estat sospesa. Però se va suspendre, i tots els diaris portaven el dimecres la nova, tots, menys *La Vanguardia*, ho anunciaven.

Però *El Liberal* ha batut aquests dies el record de aquestes sorpreses. Naufragà el «Pío IX» — naufragi del que no's va enterar tampoc *La Vanguardia* fins a l'endemà — i *El Liberal*, donant detalls de la tragedia, deia: «El «Pío IX» no llevaba pasaje. Tampoco llevaba tripulación.»

El «Pío IX», de *El Liberal*, era el vaixell fantasma.

Un dubte

Se prepara l'arribada d'En Maeterlinck. En Morano cedeix el seu teatre, deixant de fer funció. En Marsans dona tota mena de facilitats. Se prepara amb curiosa sollicitud el bitlletatge i tot «Novedades» és preocupació i activitat per l'arribada del gran poeta.

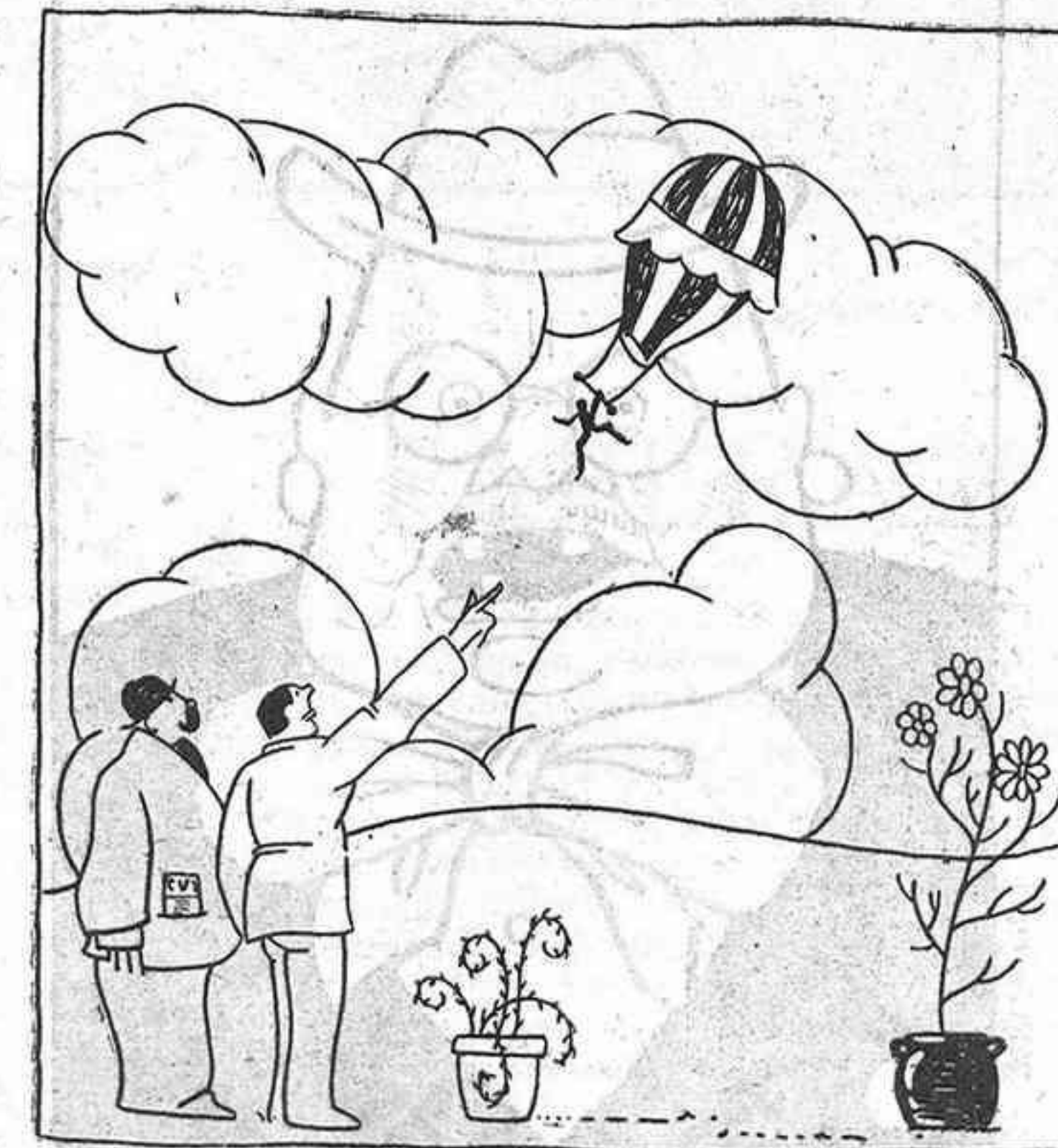
En «Chil» mira, inquireix, escolta, i a l'últim, preocupat per tants preparatius, pregunta:

—Però eixe Maeterlinck, realment és un serebro?

Capítol fluvial

Dos rius té la ciutat de Barcelona; l'un d'argent i l'altre vermell. Però si geogràficament li han escaigut dos rius, també dos Rius li han escaigut des del punt de mira de la historia municipal moderna.

Ara, que si el Rius i Taulet volgué fer de Barcelona una ciutat europea, el Rius d'avui en dia, vol fer-ne una ciutat colonial, on En Romanones, quan hi vingui, pugui augmentar les seves gracies naturals amb un salako. No és que manquin elements. Hi ha les cabres, que remenant les fulles seques sota els capvespres morats, donen encis camperol i virginal a nostres carrers; hi ha els galls i gallines de les galeries i els terrats; hi ha els carros de les escombreries, monuments trontollants d'alguna absurda i oblidada mitologia; hi ha el lerroixisme i els requetès. Però sota el Rius II — ja feiem bé de malfiar-nos

—Veu, les bombes són com la grossa de Nadal; sempre cauen a un lloc o altre, però mai venen a caure a casa meva.

de la monarquia hereditaria! — aquestes institucions colonials s'aumenten amb elements tan interessants com el Conreu Intensiu de la Gran Creu Provinciana, el Laboratori de la Tupinada Científica, l'Academia de la Llengua Perpinyanesa (el castellà del senyor Perpiñà), l'Ambosta del Títols-aristocràtics-entre-cap i-coll, l'Am dels districtes esteparis llençat envers els dubtosos republicans que engegà a dida l'opinió pública, el minucios Aprofitament Patriòtic dels Estira-Cordetes sense soplug, dels Tasta-Olletes sense repòs, dels Nyics nyics, dels Nyeus Nyeus, dels Sapastres i dels Baliga-balagues.

De tot això ha de sortir-ne un partit lliberal amb ideologia romanonista, que guanyi majories i minories a Barcelona, cosa més important que no pas la llibertat, el dret, la opinió, la personalitat i altres coses passades de moda d'ençà que aquesta «hermosura» d'Alcalde resplendeix a la basseteta de l'Alcaldia de R. O., no sense enguines i mals averanys, i no sense que li hagin sortit tres grans de molta rabior i de molt mal ésser que es diuen Duràn i Ventosa, Vila i Marieges i Cambó. En Rius era un home adequat per això, perquè ha estat republicà i no ha estat republicà, ha estat nacionalista i no ha estat nacionalista, era marquès i no era marquès. Figurava com a nacionalista i el seu idioma familiar era el castellà de Barcelona. Figurava com a republicà i tenia tant cori mori de la república com jo de la victoria d'En Hindenburg. Havía deixat de dir-se marquès, però guardava el títol com una poma per la set. De manera que ell oferí al admirable home d'Estat, pasme de l'Europa, que es diu Comte de Romanones, el doble aventatge d'ésser un amic nou i antic. Una veritable perla. Són les ganguetes de l'estar a veure venir.

Els alcaldes de R. O. no tenen més remei que sirgar amb el Govern o amb la ciutat. El senyor Rius s'ha estimat més ésser un Isidro famós a Madrid que un alt català a Barcelona; i, ara, a més de volguer-se acreditar en son paper de *meritori* del centralisme i la monarquia, no té més possible peanya personal que el desprestigi de l'Ajuntament. Cal que s'ensorri l'Hisenda Municipal, cal que Barcelona no pugui aconseguir una Carta o Estatut per a governar-se com una ciutat de cara i ulls, cal que *algú* posi travetes a l'Exposició, organitzada per les forces vives, republicanes i catalanistes, de la Ciutat.

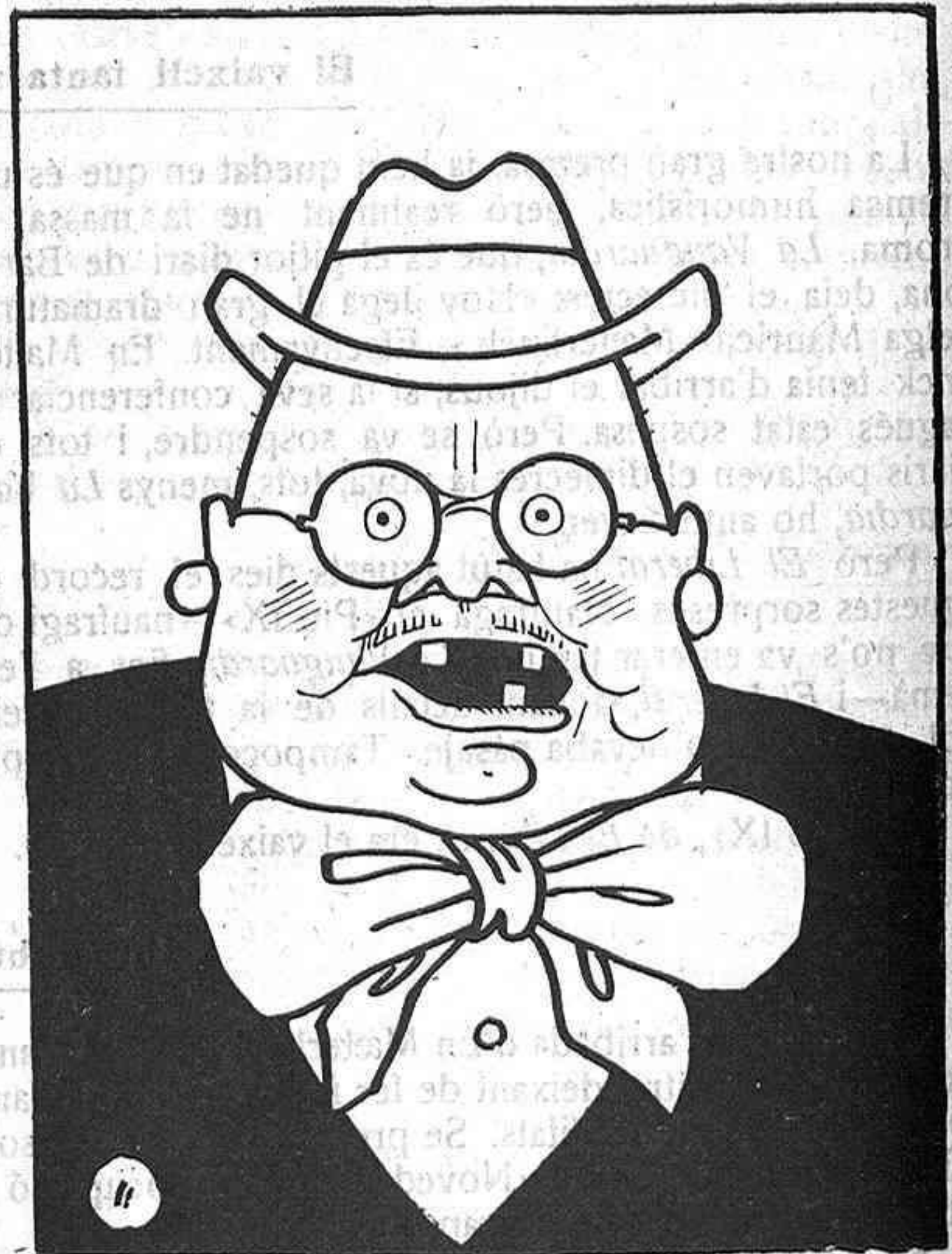
Com ho farà tot això el pobre senyor Rius? La cosa li pinta malament. L'Ajuntament li ha endevinat el jòc, i qualsevol dia pot fer acabar a l'hèroe estarrufat amb la fi clàssica dels putxinel·lis. El ministeri haurà de pactar, per damunt d'ell, amb forces més imperioses i més perilloses que una vanitat de *meritori*: amb aquestes forces que es diuen opinió ciutadana, partits populars, presió parlamentaria. Mentrestant, el senyor Rius esbrava el seu deliri de grandeses, rebent patacades consistorials amb una rialleta que sembla de cartró-pedra.

Rius, rius...—Deia un cínic que sempre imagina cosotes—que no es tracta pas de l'Eufrates i el Tigris ni dels dos Nils. Més aviat aquest jove, ex-jove i mai jove, evoca, en quan a la duració en el càrrec que se li pot predir, les sòrdides parets d'una caserna o una delegació qualsevol, amb la mullena efímera que hi ha deixat un transeunt, que s'allunya tot cordant-se.

GUENYO

TIPUS D'ESPANYA

Diferencia que va de un neutralista a un germanòfil

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

Els submarins alemanys, amb una continuïtat ben germànica, van enfonsant barcos dintre el mar. Aquestes màquines enginyoses han creat un nou ofici: l'ofici d'enterra vius. L'enterrar els homes un cop morts, pels alemanys és vuitcentista. Això ja ho feien els druides, els egipcis, fins en les cavernes. El torpedeig, a l'enfonsar els barcos, fent-los servir d'autotomba, significa un avenç que mai n'estarem prou agraits els que vivim endarrerits. An els prussians, més que a ningú, es deurà aquesta millora d'haver disciplinat la mort. Aquest torpedeig melòdic, és un perfeccionament d'enterrar i de matar a l'home, amb gran simplificació de mèrits. Si el nostre savi Monturiol hagués pogut sospitar que el seu portentós invent havia d'anar a parar a mans... tan pràctiques, potser hauria esqueixat els seus plànols. Potser hauria dit: «Donar eines als pobles barbres, és com si les donguessin a uns nous pirates», i s'hauria enterrat amb el seu secret.

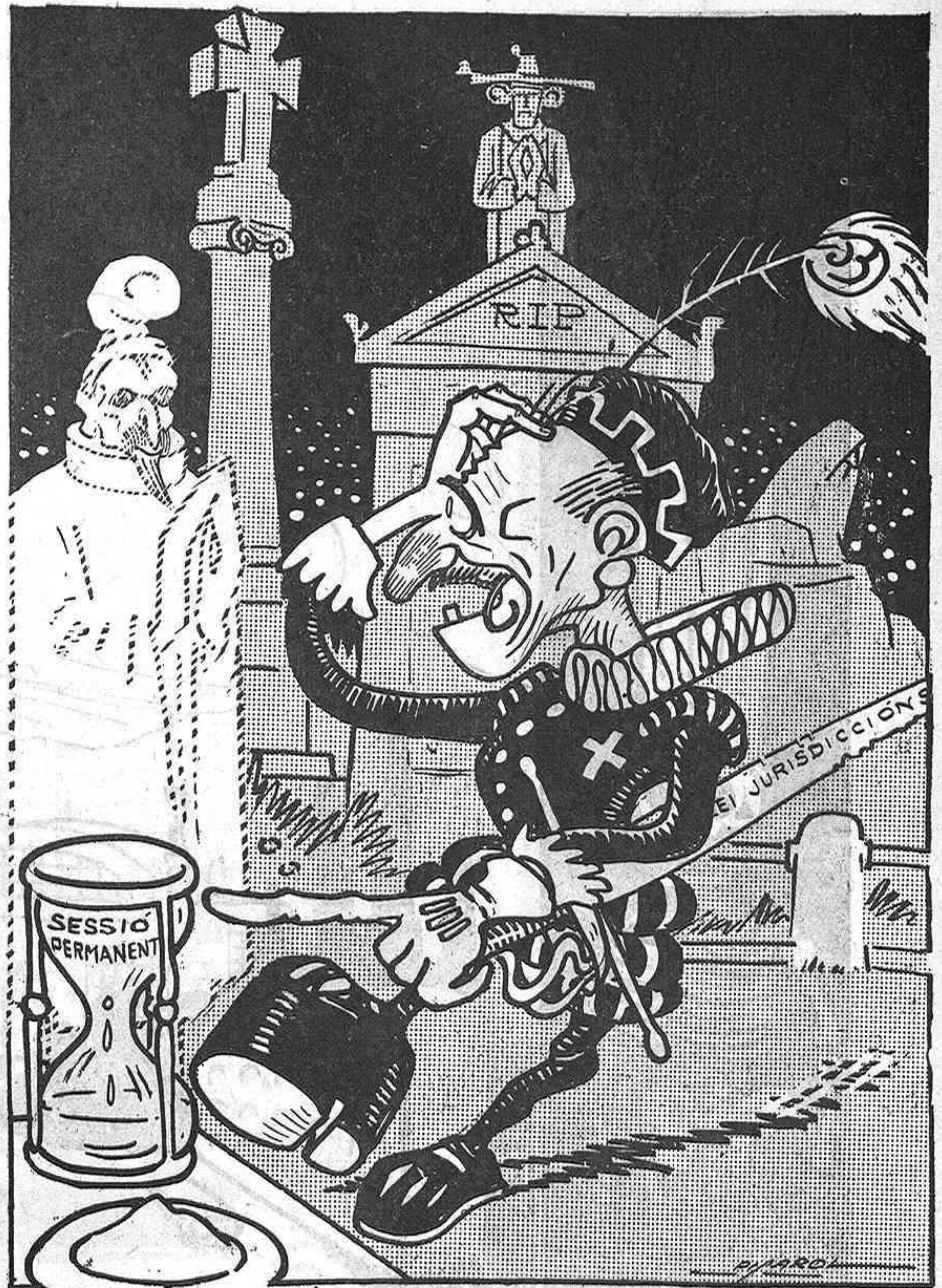
I avui sentreu a dir an els germanòfils: Quins homes els dels submarins! Quin coratge per anar sota el mar! Quins hèroes aquests navegants!

No direm que per embarcar-se en aquests enginys de destrucció no se'n necessita de coratge... però al mateix temps ens preguntem: ¿Que no se'n necessita molt més per a córrer damunt de les ones, amb aquests barcos mercants de fusta, que no porten més armament que un trist i planyivol acordeó per fer-se passar l'enyorament, quan han perdut de vista la terra? ¿Que no's necessita ésser més heroi per arriscar-se en un barquet, sense més bales que munts de taronja, que anar armat de ferro i cuiraca de acer i esperar sempre la traició? ¿Que no és més valent el que camina amb el pit descobert davant del cel, volant a veles esteses, que l'escorsó que s'amaga entre les algues de les ones, per clavar el fibló aixís que passa? El que's faci aquesta pregunta, admirarà menys als submarins i saludarà an aquests barquets, on uns quants homes, per la vida, es llencen al mar com a suicides.

No'n veiem passar cap damunt del mar que no'l mirem amb admiració. Els alemanys diu que són valents. També ho devia ésser En Serrallonga, però més que aquest cèlebre bandit ho eren els pobres traginers. I aquests, a l'arribar a casa, tan sols hi duràn un bocí de pa. I el poble no els sortirà a rebre, mentres que els altres, els mariners que han fet del mar una Mar Morena, seràn rebuts amb la Creu de Ferro.

Mal profit els faci, pobres barbres!

XARAU

TENORIADA

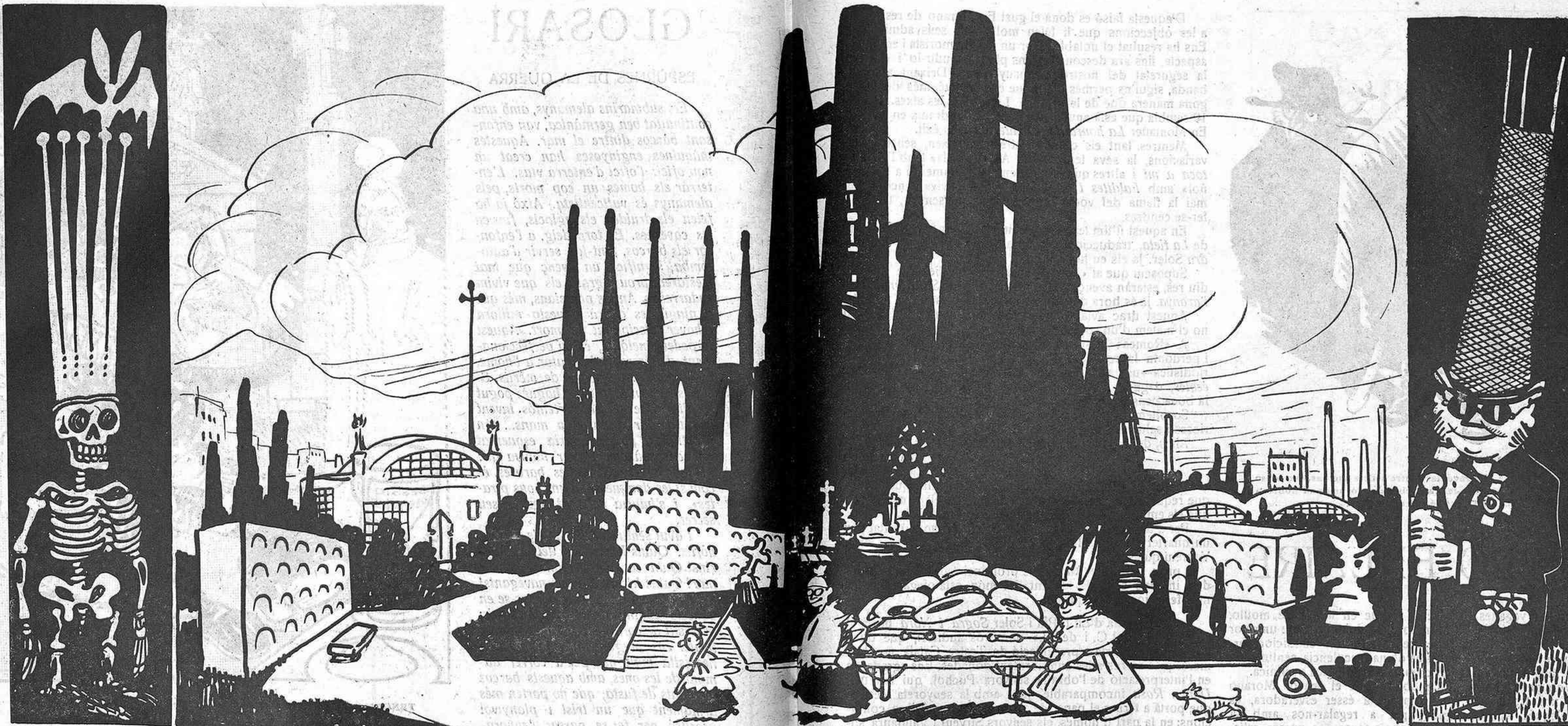
—Aparta, sombra fingida!...

PAPERAM

PARA SER SIEMPRE HERMOSA O VADEMECUM DE LA BELLEZA, per Emma d'Avignon, princesa de Charney.—Les amables llegidores de L'ESQUELLA no necessitaràn, ben segur, aqueix llibre, perquè les suposem a totes guapes. Aqueixa obra va per a aquelles lletges de solemnitat i per a aquelles que són un terme mig i que els diuen *simpàtiques* perquè no'ls escau altre qualificatiu. Tant la soltera com la casada, donzelles i mares de família trobaràn en el llibre que ens ocupa tot lo que expressa el subtítol, això és, un veritable i positiu *Vademecum de la Belleza*: fórmules per a embellir el rostre... i lo demés, receptes per a tota mena de *toilettes*, etc., etc., maneleries íntimes que elles saben i nosaltres volem dir.

L'obra forma un luxós volum de 304 planes, amb il·lustracions que podrien ésser fetes expressament i amb una bonica tricromia en la coberta.

SEPT SCIENCIES

No sè què els hi ha agafat an En Marius i a *El Diluvio* i a *El Progreso* i tants altres amb això dels enterraments a la cripta de la Sagrada Família.

Si anés per mi, ja podrien començar a enterrar-hi demà. L'única condició que posaria és que els sepulcres fossin d'un reconegut bon gust.

Ja sé que En Callén s'hi oposa, però En Callén és En Callén. Ell tingués la seguretat de que li encarreguessin un parell de tombes a l'any i veurieu com no es preocupava de l'higiene. Això de l'higiene, realment, fa riure molt. Mireu que parlar-ne en un país on tenim aquests reconcs d'escombraries; on qui vol escupir escup; on... res, vaja, deixem-ho córrer.

Endemés, trobo l'idea molt encepogada; per a acabar aquest temple que serà lo que's vulgui però que mai deixarà d'ésser una obra genial, s'ha tocat al cor dels barcelonins i el cor no ha respost; s'ha tocat a la raó; mireu que serà una obra hermosa, mireu que serà un monu-

ment que honorarà a la ciutat, i la raó no ha respost. Ara van a trucar a la porta de la vanitat. Angela, Marial

Per aquí, per aquí! Segurament que aquest bon consell devia donar-lo a la Junta d'Obres algun capellà encarregat dels enterros i funerals de qualsevol parroquia.

Per aquí se'ls apreta an aquests catòlics que no volen donar diners. No hi han tractat mai amb aquests capellans administradors? Els felicito, però és llàstima.

—Voldria un enterró modestet.

—Com és la caixa?

—Aixís.

—Ah! Decididament pertoca un enterro de primera. Fa molt honor a la família i dona crèdit. Vostè no sab lo que representen per a l'adroguer i el forner i el carboner veure un enterro aixís. Sobre tot si hi van dotze escolans. Tots diuen: «Devien estar calents aquests i els hereus tenen crèdit per mig any». I els concurrents també s'hi fixen i també posen confiança; i a més un pot

dir: «Hem fet tot lo quem pogut; nò hem playnut res.»

Doncs lo mateix amb això de la Sagrada Família. Els que s'hi facin enterrar serà per vanitat; i allí veurem els mausoleus del comte de Queralt, del senyor Perpiniá, del marquès de Olérdola, del senyor Esteve III, d'En Vidal i Ribas, del comte de Lavern, etc., etc.

I ensemps el tip de riure que ens faríem veient aquell sojorn on són gitades, per la vida, les columnes de la nostra industria, del nostre comerç i la nostra navegació.

El comte de Queralt, per exemple, en comptes de sudari o llençol fúnebre, aniria cobert per una arpillera completament detallada, que seria l'admiració dels segles a venir.

El sepulcre del senyor Perpiniá figuraria la Llotja i ell geuria en la gran sala de contractacions; a la fatxada, en comptes de rellotge, hi hauria clavada la gran creu d'Isabel la Catòlica. Eh, que caïo?

En Vidal i Ribas no tindria imatge agegada, estaria representat com va d'habitut, el pit enfòra i el cap massa alt. De la boca li sortiria un surtidor que simularia el buf als núvols; l'aigua d'aquest surtidor cauria matemàticament en la boca badada de don Pere Maristany, el qual pagaria aixís, bevent aigua, els pecats comesos en vida, bevent whisky i venent vi.

Finalment, el sepulcre del senyor Esteve figuraria un gran lliit d'aquells de capçalera; el cobrellit seria un marbre vert imitant domàs i el llençol i coixins de marbre blanc, la cara de la mateixa materia en rosa i les ulleres negres. Als peus del lliit hi hauria el berret de copa alta, com si fós un gran *don-pedro*.

Els escultors tindran molta feina, ells pagaran les obres i tots contents. Adhuc pot-ser an algun d'aquests fulanos se li ocorrerà fer-se fer un epitafi i acudirà a mi i em donarà diners per a comprar-me un abric, un berret i una bufanda.

EL BON HOME

—He reventat quatre petites nacions, que penso quedàr-me-les, ara els demano una pau hònrosa per a mi... ¿no sé què més volen?..

TELÓ ENLAIRE

Moltes vegades, i no sé si àdhuc en lletres de motillo, molts admiradors d'En Morano s'han dolgut de que un actor de les seves excel·lents i meravelloses i fortes condicions artístiques, les esmersi en obres d'una truculència sentimental exagerada o d'una finalitat purament patològica o clínica.

Verament, ha sigut de doldre que el senyor Morano amb una freqüència que començà a ésser esveradora, es complagués en oferir-nos, per a regalar-nos amb la poixança de son art escènic, obres sense una puresa artística defensada llegítimament i que no tenien altre objecte que posar de manifest la potencialitat artística d'un actor. Tal ocorregué amb *El oscuro dominio* i amb altra mena de produccions.

Segurament an En Morano li pujà la mosca al nas amb tant sentir a dir aquestes coses. Tot era tenir de escoltar que seria més bell i profitós i més elogiabile fer art pur i que àdhuc la gent li agrairia més. I ell que si, s'en va pensar una i combinà un programa de prova que aclarís les coses d'un cop per a sempre.

I en una mateixa nit estrenà *En el teléfono*, obra guinyolesca d'En Delorde i *La última lección de Pierrot*, delicat poema de Claretie.

I efectivament, el públic s'entusiasmà, interessadíssim, amb la representació de *En el teléfono* i es quedà fret, però molt fret amb *La última lección de Pierrot*.—«Suerte que es la última»—va arribar a dir un *señorito bien* després de la estrena. I val a fer constar que per part d'En Morano, l'interpretació fou parella en ambdues obres. Lo que succeí és que el públic preferí la truculència grollera i guinyolesca de la primera a l'esquidada poesia plena de delicadesa de la segona.

D'aquesta faisó es donà el gust En Morano de respondre a les objeccions que li feien molts dels seus admiradors. Ens ha resultat el notable actor un bon humorista i en aquest aspecte, fins ara desconegut, ens plau aplaudir-lo i donar-li la seguretat del nostre companyerisme. Deixant això de banda, sigui'ns permès dir-li que ens plagué més de la segona manera que de la primera. I endavant les atxes. Pel dia 19 sembla que està anunciada l'estrena del drama en vers de En Montaner *La honra de los muertos*. Bon èxit.

Mentres tant els demés teatres segueixen, sense gaires variacions, la seva temporada. Al «Victoria» amb l'*Ara em toca a mi* i altres que han estrenat darrerament i a l'«Español» amb *Faldiles i pantalons* mantenen viva i encesa com mai la flama del vodevil que, per lo que sembla, trigarà a fer-se cendres.

En aquest últim teatre està anunciada per a avui l'estrena de *La tieta*, traducció d'una obra d'En Gavault, per En Jandru Soler. Ja els en hi farem cinc cèntims.

Suposem que al «Tívoli», encara que fa dies que no s'en diu res, estaràn avençadíssims els assaigs de *Sant Jordi mata l'aranya*. Ja és hora de que sortim de d'btcs d'una vegada.

Aquest drac aviat es revifarà i ens donarà un disgust, si no el matem d'un cop.

A «Romea» s'estrenà ahir, si no passà cap desgracia—i perdonin la redacció d'aquest parrafet, completament periodística—una adaptació que de l'obra d'En Capus *Les deux écoles*, deguda als senyors Giraudier i Maristany, ha tingut la bona pensada d'oferir-nos En Puga.

Sospitem que aquesta estrena ens donarà peu per a curioses i saludables observacions.

Aixís, doncs, fins la setmana entrant.

FARFARELLO

LICEO.—*La Walkiria* no ha sigut posada amb aquella cura que requereixen totes les obres del mestre alemany. Es veu que els empresaris del «Liceo» també són francòfils.

Per a dimecres estava anunciat *Elixir d'amore*, cantat per un quartet d'altura: Hidalgo, Crabbe, Schippa i Pini Corsi. Veurem què serà.

I prou, perquè el *Kamerade* pronunciat pels emperadors dels imperis centrals, davant del món, està ofegant fins les manifestacions artístiques.

—La comedia d'En J. Pin i Soler *Sogra i Nora* portà al «C. A. de D. del C. i de l'I.» nombrós auditori, que donà lloc a que la quarta representació de Teatre Català no desmeresqués en res a les anteriorment donades. Ens agradaren en l'interpretació de l'obra la senyora Puchol, qui feu una *Donya Rosa* incomparable, junt amb la senyoreta Mestres que portà a terme el paper de *Nora* en les mateixes condicions; en la part d'homes, els senyors Sirvent i Valldaura sobressortiren; el treball del senyor Vila no ens acabà de satisfer. L'Iglesias, l'insigne dramaturg, portà la direcció tan correcta com sempre.

La peça *Viatge de Bodes* de la que en foren intèrpretes les senyores Mestres i Riera i els senyors Sirvent, Bello i Quintana, va ésser objecte de forts i merescuts aplaudiments.

El programa extraordinari pel dia de sant Esteve, a la tarde, és format per la comedia de l'Iglesias *Girassol* i el sàinet d'En Rusiñol *El pintor de miracles*; de la primera en serà protagonista l'aplaudit primer actor En Joaquim Viñas.

—Al «Principal», de Gracia, s'estrenà dijous passat una sarçuela catalana, *Sistacs, en comandita*, original de's senyors A. Cantallops, per la lletra, i C. Bertrán per les solfes.

L'obreta distraigué a la concurrència, més per les situacions vodevil·lesques i pel diàleg picaresc i plè de *calemburs* que conté, que per la novetat o l'interès de l'argument. La musica, d'escàs sabor català, s'escoltà amb complascència. Els artistes bé, distingint-s'hi En Villalonga i la Vallbé.

—Deiem dies enrera que el Teatre Català s'havia refugiat a Reus, i ens plau avui manifestar que l'encertarem.

Fins a nosaltres arriben les més afalagadores noves.

La Companyia que dirigeix en Quimet Viñas i de la que en forma part l'Elvira Fremont, no contenta amb omplir de gom a gom cada nit el teatre del «Centre de Lectura», amb les obres de repertori, anuncia pel dia 19 del corrent l'estrena de la tragedia en tres actes *Pares i Fills*, original del reputat dramaturg En Josep Pous i Pagés, i pel proper dia 21, la del drama en tres actes *El pes del fruit* original d'En Pere Cavallé.

Al concurs de la Societat Benèfica de Protecció als Obrers, s'hi presentà un home de bastanta edat.

—Quins títols al·lega vostè, per a obtar al premi?—li preguntà el president.

—Que he guardat seixanta anys seguits una porteria i no m'he disputat mai amb cap inquilino.

—D'on és porter, vostè?

—Del Cementiri.

Poques vegades havíem vist als camps de fut-bol tan poca gent com aquestes festes de la Puríssima.

Tan divendres com diumenge passat, els camps del *España* i del *Barcelona* semblaven camps perduts (econòmicament parlant).

Tal vegada al *España*, que jugava amb l'*Atlètic* de Madrid hi havia un xic més de concurrència, però vaja, no s'hi poden haver fet cap trajo amb els beneficis; això que els equippers vermells lluien una samarreta nova que feia goig.

En tots dos partits l'*España* ens demostrà que és un equip de molt *cuidado*, sobre tot a les segones parts. En el primer partit guanyà als *atlètics* de Madrid per 1 a 0. En el segon per 3 a 2. I lo curiós del cas és que en el segon partit, quan mancava cosa de mitja hora per acabar, estaven 2 a 0 a favor dels madrilenys, i en aquest curt espai de temps marcaren els nostres 3 goals. Volen cosa més estranya?

Decididament hem de confessar que son *finalistes*. Tot ho esperen pel *final*.

Dels jugadors, què'n direm? Bé tots els barcelonins i superiors En Pagaza i En Càrcer (porter) dels madrilenys; els altres regulars.

I anem al camp del *Barcelona*: el *Deportivo de Coruña* és un equip poca cosa per a jugar amb els nostres. Així, nèt i clar. No és estrany, doncs, que en el primer partit, amb un porta que's deia Pascual i que no sabem el *Barcelona* d'aon el va treure, els coloquessin els reservistes barcelonins (perquè el primer equip era a Bilbao, eh?) als jugadors gallecs 4 goals per dos ells, mercès aquestos al nomenat porter, que estigué a l'alçaria del betum.

I també trobaràn molt natural què, en el segon partit, els fessin tres goals per un d'ells, d'un *penalty*, perdonant-los encara un altre goal d'un *penalty* que els imposà el *referee* i que els barcelonins tiraren fóra.

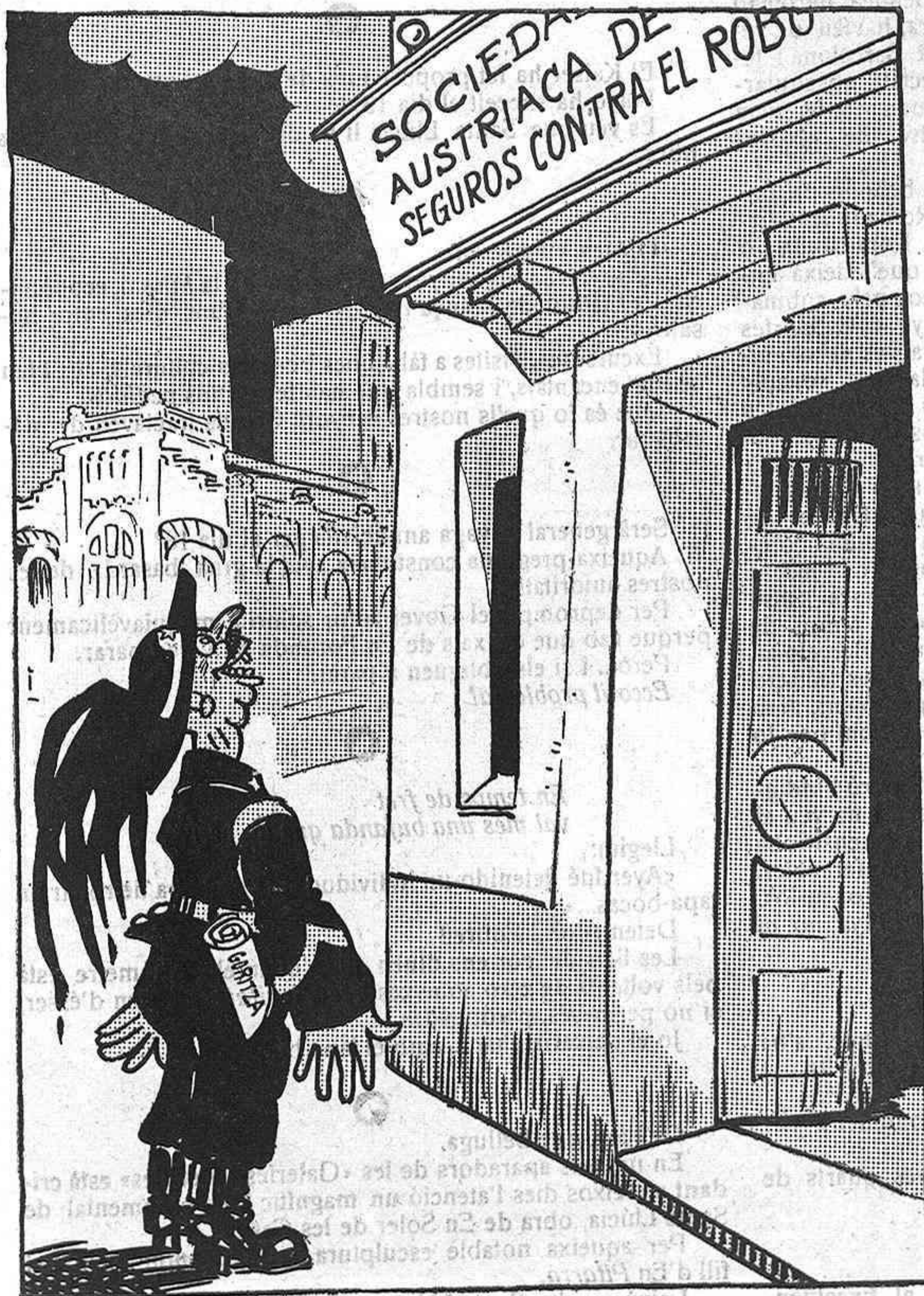
Resumint. Dos partits que no donaràn gaire gloria al nostre Club campió.

Sort que ara ens referem amb els partits de diumenge: *Barcelona-Español*, i amb els de Nadal: *Basilea-Barcelona*. All right!

— Les coses de mar es decantaren diumenge de part del R. C. Marítim.

En les regates de iols *Copa Balcells*, que són unes copetes més propies per a beure-hi licor que per a córrer regates, guanyà l'equip del Marítim, millor dit, l'equip dels alemanys.

Els del Club de Mar diuen que el seu equip campió anava al davant, però sofrí una averia en els carretons que l'impossibilità de continuar i es retirà a la segona recta.

— Sapristi!... Feu bé de dir-ho, un cop feta la pau ens assegurarem el Trentí; no fos cas que'ns el tornessin a pendre...

Volem creure-ho així, perquè d'altra manera, això de deixar-se pegar per uns alemanys, la veritat, no va. D tots modos no badin, perquè amb una altra averia per l'istil també els poden guanyar el campionat català, i aleshores seria molt curiós que mentres els catalanistes tenen el campionat d'Espanya els espanyolistes tinguessin el campionat de Catalunya..

Ens diuen que al arribar els alemanys al seu Club hi hagueren crits de visca el Kaiser, i altres per l'istil, que semblava allò una sucursal del *matadero* de Gracia.

Señores, no abusar!

HIP

L'eminent poeta Maurici Maeterlinck i la seva esposa, la genial artista Georgette Leblanc, per boca dels quals acaba de parlar, a Madrid, la Bèlgica martre, la Bèlgica heroica i desolada, havien d'ésser hostes de casa nostra, havien de venir dijous a Barcelona i tenien projectat obsequiar-nos amb una conferencia en el teatre de «Novedades».

Però els belgues proposen... i En Romanones disposa. I En Romanones, o el Govern, que's deixa enfonsar barcos pels submarins alemanys a les portes de casa seva i es deixa embrutar al plat pels còsols dels imperis centrals a totes hores, disposa la suspensió de la conferencia anunciada, obligant amb bones paraules a l'eminent autor de *L'Intrusa* i a sa digna companya a emprendre la marxa de regrés a França sense dar-los ni menys temps de posar els peus a Barcelona, on hi havia gran espectació

per a sentir-los i on haurien sigut rebuts, segurament, amb gran entusiasme, tant per lo que valen els artistes com per lo que en aqueixos moments representen.

La descortesía del Govern és ben manifesta, però l'indignació dels ciutadans lliures és també molt grossa. I no veu el Govern, oh, Santa Llúcia que amb l'arbitraria sòspensió ha fet més propaganda que no's farien amb dotze conferencies. Tot per donar gust a quatre germanòfils. Perdoneu-los, Senyor!... I perdoneu-nos, Maeterlinck, que Catalunya no hi té cap culpa.

Un tal Billeter, inventor de un rellotge astronòmic, s'ha presentat al Ajuntament per si li vol comprar la meravella.

No faràn pas fira.

¿Perquè'l necessita el nostre Municipi un cronòmetre tan refinat?

Sà com llà també anirà, com sempre, a tres quarts de quinze!

Els musics de la Banda Municipal demanen al Excel·lentíssim que'ls apugi el sóu.

Diu que han de bufar massa per tan pocs diners.

Que s'aconsolin.

En aqueixos dies de fret, també bufem nosaltres i tots els ciutadans de Barcelona.

I que bufem pel mateix preu, a pesar de les subsistencies.

De resultes dels aldarulls escolars, el tribunal de disciplina ha acordat expulsar *perpetuament* de la nostra Universitat a sis dels estudiants més distingits en la barrila d'aquells dies.

Lo que deuràn dir ells:

—A bodes ens conviden!

S'ha enfonsat el «Pio IX».

Es veu que amb això de les embarcacions no hi val el posar-hi noms de prínceps ni de Papes.

Al menys per lo que's refereix a la casa Pinillos, que aviat haurà de canviar la raó social per aquesta altra:

«Compañía de Navegación La Neotafia».

El Kaiser ha fet proposicions de pau als seus enemics. I això ha succeït el dia 13 de desembre.

Es veu que Santa Llúcia li ha obert els ulls, que ja era hora.

Hostes vingueren.

Ens referim als senyors que formaven la Missió econòmica del Institut de França i que han estat uns dies entre nosaltres.

Excursions, visites a fàbriques i centres culturals, etc. Han quedat encantats, i sembla que han fet alguns *pedidos*.

Que és lo que'ls nostres senyors Caralts tractaven de demostrar.

Serà general la vaga anunciada per al dia 18?

Aqueixa pregunta constitueix avui la gran basarda de les nostres autoritats.

Per deprompte el Governador somriu maquiavèlicament perquè sab que els xais de En Foronda no volen parar.

Però... i si els obliguen a parar?

Ecco il problema!

En temps de fret

val més una bufanda que un berret.

Llegim:

«Ayer fué detenido un individuo que acababa de robar un tapa-bocas...»

Detenir-lo?... Pobret!

Les lleis del cor ens diuen que, quan el termòmetre està pels voltants de zero aqueixes *irregularitats* haurien d'ésser, si no permeses, perdonades.

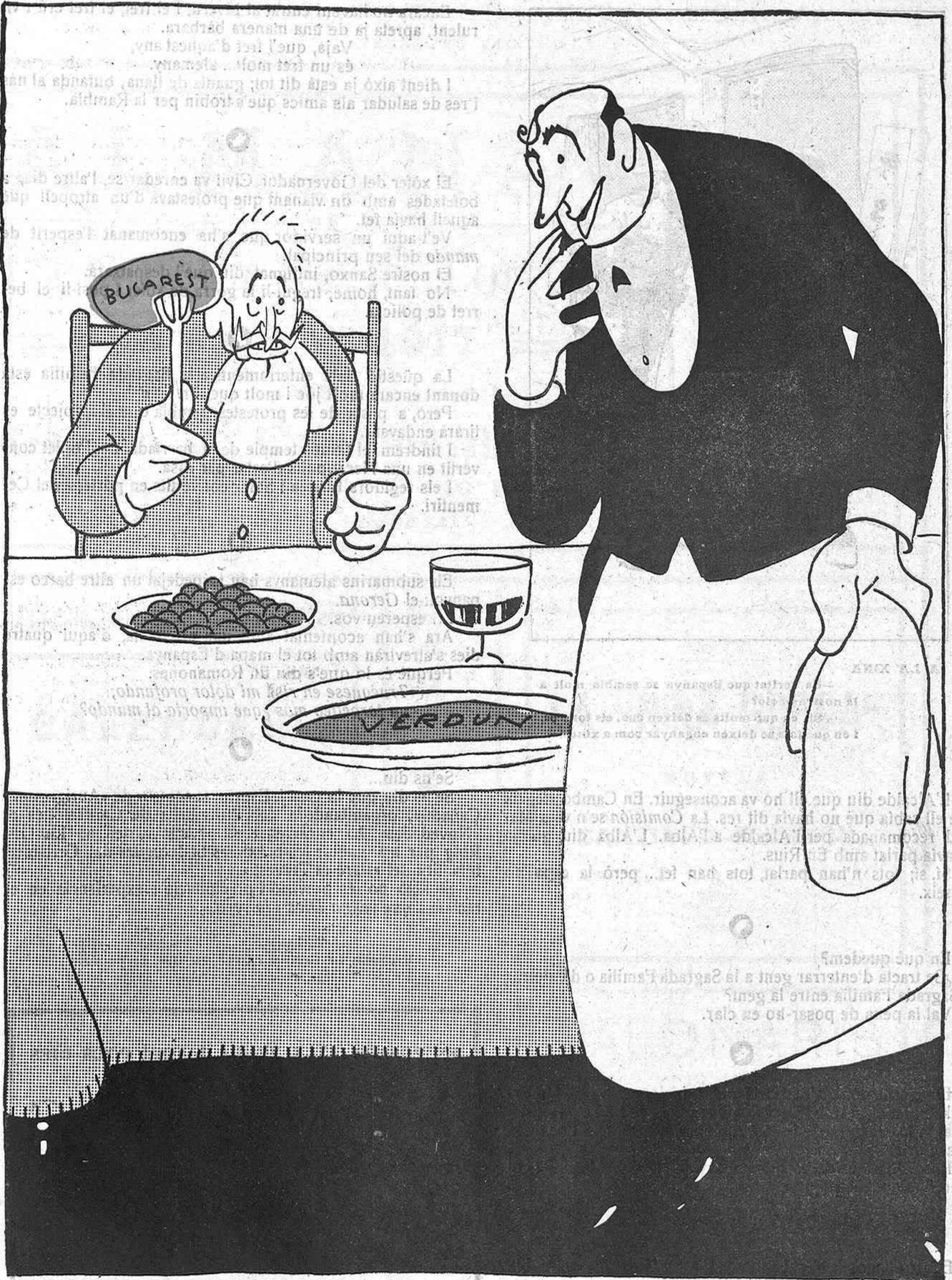
Jo el deixaria anar... amb el tapa-boques.

De l'art, que belluga.

En un dels aparadors de les «Galerías Laietanes» està cridant aqueixos dies l'atenció un magnífic bust ornamental de Santa Llúcia, obra de En Soler de les Casas.

Per aqueixa notable escultura ha sigut molt felicitat el fill d'En Pitarra.

I això que la «Santa Llúcia», no és més que les *olivetes*; perquè sabem que don Ernest està preparant una exposició de pintures que... allò sí que serà tot un *dinar de duro!*

L'HOMME SENSE QUEIXALS

—Sempre agafa les patates... Com és que no s menja el bistèc?...
—És massa dur.

A LA XINA

—Es veritat que Espanya se sembla molt a la nostra nació?

—Sí; en que molts es deixen oua, els toreros, i en que tots se deixen enganyar com a xinos.

L'Alcalde diu que ell ho va aconseguir. En Cambó afegeix que ell sabia que no havia dit res. La *Comisión* se'n va a Madrid recomanada per l'Alcalde a l'Alba. L'Alba diu que ja n'havia parlat amb En Rius.

Sí, sí; tots n'han parlat, tots han fet... però la capa no apareix.

En què quedem?

¿Se tracta d'enterrar gent a la Sagrada Família o d'enterrar la Sagrada Família entre la gent?

Val la pena de posar-ho en clar.

Els germanòfils s'han desfet en injúries contra En Mæterlinck. Si an aquest li mancava alguna cosa per a la seva celebritat ja té l'insult dels indignes, com a més preuat llor de la seva glòria.

Recordem-nos d'allò que tan saviament digué la faula: «Si el neci aplaudeix, pitjor.»

En Romanones s'està aguantant a les Corts per veritable miracle.

Podem anar dient! Més hàbil que ell ningú. «Ejercicios en la cuerda floja». Això ho fa com ningú.

Oh! i a peu coix, que és més difícil.

Encara no havem entrat al hivern, i el fret, el fret crú i virulent, apreta ja de una manera bàrbara.

Vaja, que'l fret d'aquest any, és un fret molt... alemany.

I dient això ja està dit tot; guants de llana, bufanda al nas i res de saludar als amics que's trobin per la Rambla.

El xòfer del Governador Civil va enredar-se, l'altre dia, a bofetades amb un vianant que protestava d'un atropell que aquell havia fet.

Ve't-aquí un servidor que s'ha encomanat l'esperit de *mando* del seu principal.

El nosfre Sanxo, indignat, diu que'l despatxará.

No tant, home; tregui-li la gorra de xòfer i posi-li el berret de policia.

La qüestió dels enterraments a la Sagrada Família està donant encara molt jòc i molt que dir.

Però, a pesar de les protestes, sembla que el projecte es tirarà endavant.

I tindrem el famós temple de la barriada de Poblet convertit en una Necròpolis d'estar per casa.

I els regidors Llanza i Soler convertits en porters del Cementiri.

Els submarins alemanys han torpedejat un altre barco espanyol: el *Gerona*.

I... espereu-vos.

Ara s'han acontentat amb una província; d'aquí quatre dies s'atreviràn amb tot el mapa d'Espanya.

Perquè és lo que's diu En Romanones:

Truéquese en risa mi dolor profundo; un torpedeo más ¿qué importa al mundo?

Se'ns diu...

Se'ns diu que la casa J. Espriu, successor de «Aurigemna-Cañadó», organitzadora dels lluits balls de Carnestoltes al «Novedades», ha encarregat un artístic cartell an En Gili Roig per a anunciar les pròximes ballarugues del Certàmen Infantil i del «Paré et Travesti».

Si això no és previsió i precipitació i experiència en el reclam... *que venga Dios i lo veyá*.

Imprempta La Campana i L'Esquella, Oim, 8.—Barcelona

ES POSARÀ A LA VENDA D'AQUÍ POCOS DIES

ALMANAC

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

PER A 1917

Preu: DOS ralets

Antoni López, editor, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

ALMANAC

DE

L'Esquella de la Torratxa

PER A 1917

• ■ ■ •

Galeria de Catalans Il·lustres

40 retrats

40 biografies

PREU: UNA PESSETA

FONTANELLA, SALVÀ,
PRIM, PI I MARGALL,
BIADA, RAIMÓN DE
MONCADA, MASSANÉS,
FIVALLER, BOIL, CAM-
PENY, FRANC, BALMES,
ROBERT, BERENGUER
«EL VELL», FIGUERAS,
SAN RAIMÓN DE PE-
NYAFORT, PIFERRER,
MUNTANER, VILADO-
MAT, CLARÍS, J. M. BAR-
TRINA, PITARRA, CAP-
MANY, BATLLE, MILÀ,
CLAVÉ, MONTURIOL,
VIDAL, REQUESENS,
CARLES ARIBAU, VER-
DAGUER, GIMBERNAT,
VIRGILI, MANSO, GAR-
CÍA, TORRES, GÜELL,
DOU, MAÑÉ, RIUS : : :

El més festiu, més interessant i més literari

CALENDARI
BLOC
CATALÀ
1917

PREU: 25 CÉNTS.

DIETARIS PER A 1917

DES DE UNA PESSETA

AVIAT

LA "NIÑA GORDA"

NOVELA

DE

SANTIAGO RUSIÑOL

TALONARIS

DE LA

RIFA DE NADAL

BAZAR DE LA UNIÓN

3, CARRER DE LA UNIÓN, NÚM. 3

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, rementent l'import en lliurances del GirPostal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebaixes.

NOTICIES DE LA GUERRA =

LA GROSSA

—Apa, tontos; deixeu-vos ara de guerres, i estiguen un rato per mi.